

Strategia 2022-2025

Adoptată de Adunarea Generală
la 21 februarie 2022

IDENTITATE	3
VIZIUNE	3
MISIUNE	3
VALORI	3
PRINCIPII	3
BENEFICIARI	3
PARTENERI	3
CUM ACȚIONĂM?	4
STRUCTURA INTERNĂ ȘI PERSONALUL CRJM	4
ELABORAREA ȘI ACTUALIZAREA STRATEGIEI	4
CONTEXT	4
OBIECTIVE STRATEGICE	6
OBIECTIVUL STRATEGIC 1: Justiție independentă, responsabilă și eficientă	6
OBIECTIVUL STRATEGIC 2: Combaterea corupției	7
OBIECTIVUL STRATEGIC 3: Realizarea efectivă a drepturilor omului	7
OBIECTIVUL STRATEGIC 4: Societatea civilă fortificată pentru promovarea democrației	8
OBIECTIVUL STRATEGIC 5: CRJM eficient, consolidat și sustenabil	9
MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA STRATEGIEI	9

IDENTITATE

Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) este o organizație neguvernamentală, nonprofit, independentă, neafiliată politic, care contribuie la consolidarea democrației și a statului de drept în Republica Moldova prin activități de cercetare, monitorizare și advocacy.

VIZIUNE

Trăim într-o țară democratică și prosperă în care oamenii sunt liberi și responsabili, trăiesc în siguranță, au oportunități egale, sunt protejați de lege, au încredere în justiție și în viitor.

MISIUNE

CRJM promovează justiția independentă, eficientă și responsabilă, mecanisme anticorupție eficiente, respectarea drepturilor omului și un mediu prielnic pentru societatea civilă și democrație. În aceste domenii noi identificăm problemele cu impact sistemic, propunem soluții, le aducem pe agenda publică, reacționăm la abuzuri și mobilizăm parteneri pentru schimbări în bine.

VALORI

CRJM crede în democrație, statul de drept, respectarea drepturilor omului și valorile unei societăți deschise.

PRINCIPII

CRJM se conduce de:

- Profesionalism și respect pentru etica profesională;
- Integritate și transparență;
- Abordare din perspectiva drepturilor omului;
- Principiul egalității de gen;
- Atitudinea pro-activă și constructivă în schimbarea spre bine;
- Colegialitate și abordare participativă în luarea deciziilor strategice;
- Neafilierea politică;
- Respectarea regulilor care să asigure un mediu sustenabil.

BENEFICIARI

CRJM activează în interes public. Beneficiarii direcți ai CRJM sunt actorii sectorului de justiție, în special judecătorii, procurorii, avocații, precum și studenții și tinerii specialiști din domeniul dreptului, justițiabilii în cazuri de litigare strategică, organizațiile necomerciale și apărătorii drepturilor omului.

PARTENERI

Partenerii principali ai CRJM sunt organizațiile necomerciale, partenerii de dezvoltare, media, universitățile, cu care împărtășim valori comune.

CRJM cooperează cu toate instituțiile publice care pot contribui la realizarea misiunii organizației, în special cu:

- Ministerul Justiției (MJ);
- Parlamentul;
- Consiliul Superior al Magistraturii (CSM);
- Procuratura Generală (PG), Procuratura Anticorupție și Consiliul Superior al Procurorilor (CSP);
- Autoritatea Națională de Integritate;
- Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității;

- Ombudsmanul;
- Ministerul de Finanțe, Serviciul Fiscal de Stat, Agenția Servicii Publice.

CUM ACȚIONĂM?

Pentru realizarea obiectivelor noastre strategice, noi acționăm în special prin:

- Cercetare, analiză și promovare a politicilor publice;
- Monitorizarea justiției;
- Reacții la decizii periculoase cu impact sistemic;
- Informarea și sensibilizarea societății și a partenerilor de dezvoltare;
- Instruiri și alte activități de abilitare;
- Litigare strategică.

STRUCTURA INTERNĂ ȘI PERSONALUL CRJM

CRJM a fost înregistrat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova la 15 noiembrie 2010. Organul suprem de conducere al CRJM este Adunarea Generală, compusă din toți membrii asociației (11 la număr la sfârșitul anului 2021). Adunarea Generală numește, pentru un mandat de patru ani, cei cinci membri ai Consiliului de Administrare. Consiliul de Administrare numește pentru un mandat de patru ani președintele Asociației, ultimul fiind responsabil de administrarea CRJM. În decembrie 2021, în cadrul CRJM activau permanent 12 persoane, dintre care șapte erau juriști.

ELABORAREA ȘI ACTUALIZAREA STRATEGIEI

Strategia a fost elaborată la sfârșitul anului 2021, după evaluarea impactului Strategiei CRJM pentru anii 2018-2021. Strategia are menirea de a ghida activitățile Asociației și a fost elaborată în paralel cu Matricea de Management bazat pe Rezultat. Aceasta a fost aprobată concomitent cu adoptarea Strategiei.

Consiliul de Administrare și personalul CRJM vor evalua în fiecare an progresul implementării Strategiei și, în baza acestei evaluări, Consiliul va aproba anual planul detaliat de acțiuni al CRJM. Strategia și Matricea de Management bazat pe Rezultat pot fi modificate în funcție de rezultatele evaluării anuale și de contextul juridic și politic din Republica Moldova. Obiectivele strategice ale CRJM nu pot fi schimbate pe parcursul implementării Strategiei.

CONTEXT

Una din principalele piedici în dezvoltarea Republicii Moldova sunt corupția și carențele serioase din justiție. Judecătorii și procurorii deseori acționează ca un grup închis ghidat de interese proprii, nu de nevoile societății. Societatea nu consideră că judecătorii și procurorii sunt independenți de politic, iar activitatea netransparentă a organelor de autoadministrare a judecătorilor și procurorilor și numirea și promovarea judecătorilor și procurorilor în baza unor criterii neclare, precum și corupția endemică din societate, au erodat și mai mult încrederea publică în justiție. În același timp, procedurile judiciare sunt complicate și ineficiente, iar administrarea sistemului judecătoresc este confuză, ceea ce aglomerează artificial sarcina de muncă a judecătorilor și afectează negativ calitatea actului de justiție. Acestea au ca efect nivelul redus de respectare a drepturilor omului și lipsa unor contrabalante veritabile împotriva eventualelor abuzuri ale executivului sau legislativului. În anul 2011, autoritățile Republicii Moldova au adoptat un ambițios document de reformare a sistemului judecătoresc. Au fost adoptate numeroase modificări ale legislației, însă acestea nu au determinat schimbări palpabile. Din contra, scandalurile de corupție, spălarea de bani prin sistemul judecătoresc, numeroasele dosare motivate politic din anii 2016-2019 au redus și mai mult încrederea societății în justiție. Astfel, în anul 2021 încrederea în justiție era aceeași ca și în anul 2011 – 18%.

În 2016, a fost creată Procuratura Anticorupție, care urma să fie o entitate autonomă înzestrată cu personal, resurse și posibilități tehnice pentru a investiga eficient și de sine stătător cazurile de mare corupție. De asemenea, a fost introdus un sistem detaliat de declarare și verificare a averilor funcționarilor publici, precum și sancțiuni penale dure pentru corupție. Peste cinci ani, această legislație încă nu a produs efectul scontat. Procuratura Anticorupție acționează ca o subdiviziune a Procuraturii Generale, fără nicio autonomie bugetară sau funcțională și fără resurse umane și tehnice pentru a activa de sine stătător. Majoritatea eforturilor ei sunt îndreptate spre cazurile de mică corupție pornite de Centru Național Anticorupție. Verificarea averilor funcționarilor publici a fost mimată până în anul 2021, controalele fiind tergiversate cu anii, iar actele privind averea funcționarilor publici importanți au fost de regulă anulate de judecători, pe motive greu de explicat. Și sancțiunile penale pentru faptele de corupție aplicate de judecători erau deseori foarte de blânde, fie în genere nu erau aplicate din cauza expirării termenului legal.

În pofida numeroaselor condamnări la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în Republica Moldova arestarea preventivă este aplicată excesiv de către judecători. Interceptările convorbirilor telefonice sunt autorizate de judecători practic de fiecare dată când sunt solicitate. De facto, nu există un mecanism eficient de asigurare a respectării drepturilor omului la faza urmăririi penale, iar procedura penală nu asigură apărării sau victimei posibilități suficiente pentru corectitudinea procedurilor penale în cazul inacțiunii sau abuzurilor procurorilor sau a ofițerilor de urmărire penală. Consiliul de Egalitate, chiar dacă a fost creat recent, nu are suficiente pârghii pentru a sancționa adecvat faptele de discriminare.

În Republica Moldova există peste 11,000 de organizații necomerciale, multe dintre care nu sunt active. În 2020, Parlamentul a adoptat o nouă legislație privind organizațiile necomerciale, simplificând modul de înregistrare și funcționare a acestora. Cu toate acestea, costurile serviciilor oferite de Agenția Servicii Publice pentru acestea este foarte mare. În anul 2016, Parlamentul a adoptat o lege prin care permite contribuabililor persoane fizice să redirecționeze 2% din impozitul pe venit organizațiilor necomerciale, însă o mare parte din aceste fonduri ajung la organizații constituite de angajați ai statului sau de actori politici. Pe de altă parte, legislația este confuză și descurajează filantropia și sponsorizarea, o sursă importantă de resurse pentru organizațiile necomerciale din alte state. Modul de adoptare a legislației de către Parlament este puțin transparent, ceea ce limitează posibilitatea societății civile de a monitoriza eficient sau de a contribui semnificativ la procesul legislativ. Începând cu 2016, organizațiile necomerciale active au fost supuse unor campanii de denigrare de către unii politicieni și de mass-media afiliată lor.

De-a lungul anilor, principalii promotori ai reformei în justiție, combaterii corupției și a respectării drepturilor omului nu au fost instituțiile publice, ci organizațiile necomerciale din domeniu, presa independentă și comunitatea partenerilor de dezvoltare, care au exercitat presiuni asupra guvernării.

Guvernarea instituită în vara anului 2021 a anunțat un program ambițios de reforme în domeniile justiție și anticorupție. CRJM va monitoriza implementarea reformelor respective și va colabora cu guvernarea în vederea atingerii obiectivelor strategice ale Asociației.

OBIECTIVE STRATEGICE

Obiectivele noastre strategice sunt:

1. Justiția independentă, responsabilă și eficientă;
2. Combaterea corupției;
3. Realizarea efectivă a drepturilor omului;
4. Societatea civilă fortificată pentru promovarea democrației;
5. CRJM eficient, consolidat și sustenabil.

CRJM va depune constant eforturi pentru a implementa proiecte exploratorii, inovative, în zone de intersecție a priorităților de mai sus cu marile teme globale.

Asociația se poate abate de la obiectivele sale strategice dacă democrația din Republica Moldova se deteriorează considerabil. În acest caz, Asociația va ajusta această Strategie, fie va elabora o nouă Strategie. Până la ajustarea/elaborarea noii strategii, Asociația poate întreprinde acțiuni menite să restabilească/fortifice democrația în Republica Moldova.

OBIECTIVUL STRATEGIC 1: Justiție independentă, responsabilă și eficientă

O democrație funcțională nu poate exista fără o justiție care să facă dreptate fiecăruia și să se opună abuzurilor eventuale ale puterilor executivă și legislativă. Judecătorii și procurorii trebuie să fie profesioniști, să ia decizii independente și să acționeze responsabil, iar sistemul judiciar trebuie să fie administrat eficient și transparent. În pofida faptului că justiția se bucură de numeroase garanții legale pentru a acționa independent, societatea încă o percepe ca fiind dependentă de politic și afectată endemic de corupție. Chiar dacă situația actuală din justiție este uneori determinată de legislația deficientă, cel mai des problemele rezidă în practica de aplicare a legii și nu din textul legii. Justiția selectivă, atât din partea judecătorilor, cât și a procurorilor, afectează mult încrederea în justiție. În același timp, procedura de examinare a cauzelor este greoaie și excesiv de birocratică, atât în lege, cât și în practică. Asigurarea integrității judecătorilor și procurorilor, ridicarea profesionalismului personalului din justiție, cât și îmbunătățirea cadrului legal pentru a asigura eficiența procedurilor judiciare și activitatea procurorilor sunt printre prioritățile anunțate de guvernare pentru următorii patru ani.

Obiectivele noastre specifice în acest domeniu sunt:

1. Asigurarea unui sistem de selectare și promovare a judecătorilor și procurorilor integri și pe bază de merit;
2. Eficientizarea mecanismului de atragere la răspundere disciplinară a judecătorilor;
3. Sporirea transparenței sistemului judecătoresc;
4. Sporirea calității și eficienței actelor judecătorești.

Rezultatele scontate:

- Mecanismul de selectare și promovare a judecătorilor și procurorilor atrage atenția corespunzătoare, de jure și de facto, integrității și profesionalismului candidaților;
- Mecanismul de răspundere disciplinară este eficient pentru responsabilizarea judecătorilor;
- Modificările constituționale din anul 2021 menite să asigure independența sistemului judecătoresc sunt transpuse în legislația secundară în mod adecvat;
- Activitatea Consiliului Superior al Magistraturii și a Consiliului Superior al Procurorilor este transparentă și promovează independența, integritatea și eficiența sistemului judiciar și al procuraturii;
- Hotărârile judecătorești sunt publicate pe internet, iar depersonalizarea acestora are loc în mod excepțional, doar în cazuri limitate prevăzute de lege;

- Legislația și practicile din sistemul judecătoresc facilitează motivarea adecvată a hotărârilor judecătorești;
- Legislația procedurală asigură celeritatea și corectitudinea proceselor judiciare;
- Contribuirea la implementarea efectivă a consolidării judecătorilor conform planului de optimizare a hărții judecătorești până în 2026 și la extinderea optimizării asupra procuraturii.

OBIECTIVUL STRATEGIC 2: Combaterea corupției

Corupția endemică și lipsa unor mecanisme eficiente care ar spori integritatea în sectorul public erodează încrederea în stat și democrație și afectează bunăstarea cetățenilor. În pofida adoptării în ultimii ani a unei legislații bune în acest domeniu, implementarea ei este deficientă. Corupția este răspândită pe larg în rândul funcționarilor publici la toate nivelele, iar sancțiunile aplicate pentru corupție sunt de regulă blânzi și aplicate cu întârziere. Noua guvernare a anunțat numeroase reforme pentru a combate corupția, precum evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor, consolidarea Procuraturii Anticorupție, înăsprirea sancțiunilor pentru corupție și eficientizarea activității Autorității Naționale de Integritate. CRJM își propune nu doar să contribuie la reforma legislativă anunțată, dar și să monitorizeze instituțiile anticorupție, pentru a se asigura că lupta cu corupția mare are loc cu adevărat.

Obiectivele noastre specifice în acest domeniu sunt:

1. Limitarea competenței Procuraturii Anticorupție la marea corupție;
2. ANI verifică eficient averea oficialilor;
3. Legislația asigură sancțiuni adecvate și confiscarea averii pentru corupție;
4. Sistemul de evaluare externă combate eficient corupția și asigură independența justiției.

Rezultatele scontate :

- Procuratura Anticorupție nu se ocupă de investigarea cauzelor de mică corupție și de cauzele care nu au legătură cu corupția;
- ANI are o metodologie clară și eficientă de verificare a averilor, pe care o aplică în practică;
- Funcțiile cheie în domeniile integritate și anticorupție sunt ocupate de persoane integre și de înaltă calificare profesională;
- Publicul susține necesitatea reformelor în domeniul anticorupție și integritate și cere realizarea acestora;
- Legislația cu privire la evaluarea externă conține criterii clare de evaluare, garanții de independență a comisiei de evaluare și o procedura echitabilă de evaluare;
- Comisia de evaluare externă este informată detaliat despre judecătorii și procurorii evaluați.

OBIECTIVUL STRATEGIC 3: Realizarea efectivă a drepturilor omului

Republica Moldova a fost condamnată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) în peste 500 de hotărâri. În pofida acestora, în Republica Moldova arestarea preventivă este aplicată excesiv, interceptările convorbirilor telefonice sunt autorizate de judecători practic de fiecare dată când sunt solicitate, tortura și relele tratamente sunt investigate deficitar, iar faptele de discriminare și discursul de ură nu sunt sancționate adecvat. Perpetuarea acestor încălcări se datorează, în mare măsură disfuncțiilor din sistemul judecătoresc și al procuraturii, cunoștințelor și voinței reduse ale celor chemați să asigure respectarea drepturilor omului, dar și lipsei unui sistem național eficient de monitorizare a respectării drepturilor omului.

Obiectivele noastre specifice în acest domeniu sunt următoarele:

1. O mai bună cunoaștere și respectare a Convenției Europene pentru Drepturile Omului în Republica Moldova;
2. O legislație și o practică mai bună privind drepturile omului în sistemul de justiție penală;
3. Discriminarea este descurajată prin sancționare adecvată.

Rezultate scontate:

- Specialiștii cunosc mai bine Convenția Europeană a Drepturilor Omului (CEDO);
- Legislația cu privire la drepturile civile și politice este ajustată la standardele internaționale și cele mai bune practici;
- Mecanismele naționale pot combate eficient problemele sistemice ce afectează drepturile civile și politice;
- Consiliul de Egalitate are pârghii legale suficiente pentru a combate discriminarea, iar instanțele de judecată respectă standardele anti-discriminare și de asigurare a egalității.

OBIECTIVUL STRATEGIC 4. Societatea civilă fortificată pentru promovarea democrației

Între 2016-2021, legislația Republicii Moldova privind organizațiile necomerciale s-a îmbunătățit. În 2016 Parlamentul a adoptat o lege prin care permite persoanelor fizice să direcționeze 2% din impozitul pe venit organizațiilor necomerciale (Legea 2%). În 2020, Parlamentul a adoptat o nouă legislație privind organizațiile necomerciale, simplificând modul de înregistrare și funcționare a acestora. Totuși, modul de adoptare a legislației de către Parlament este puțin transparent, iar legislația privind filantropia și sponsorizarea este confuză și necesită ajustări majore. Chiar dacă Legea 2% se aplică cu succes, aproape 40% din sumele direcționate până în 2020 au ajuns la organizații create de angajați ai statului sau de persoane afiliate politic. Mai mult, în ultimii ani, politicienii și mass-media afiliată lor au atacat dur organizațiile necomerciale, mai ales în campaniile electorale, urmărind discreditarea acestora. Guvernarea instituită în vara anului 2021 a exprimat disponibilitate de cooperare pentru a fortifica societatea civilă și a spori transparența decizională. De asemenea, Comisia Electorală Centrală a anunțat intenția de a îmbunătăți legislația electorală.

Obiectivele noastre specifice în acest domeniu sunt următoarele:

1. Legislația prevede reguli clare care să asigure transparența decizională a Parlamentului;
2. OSC-urile și apărătorii drepturilor omului activează fără atacuri împotriva lor;
3. Cadru legislativ facilitează activitatea și sustenabilitatea financiară a organizațiilor necomerciale.

Rezultatele scontate în acest domeniu:

- Regulamentul Parlamentului este completat cu reguli clare privind transparența decizională la adoptarea proiectelor de acte normative;
- Legislația este modificată pentru a facilita filantropia și sponsorizarea;
- Problemele critice privind aplicarea mecanismului de direcționare procentuală sunt înlăturate;
- Atacurile îndreptate împotriva OSC-urilor sunt denunțate public;
- Apărătorii drepturilor omului sunt capacitați și asistați pentru a opera într-un mediu sigur și favorabil;
- Legislația electorală este revizuită conform celor mai bune standarde și practici.

OBIECTIVUL STRATEGIC 5: CRJM eficient, consolidat și sustenabil

CRJM activează de 11 ani, iar nivelul de dezvoltare instituțională a Asociației a fost îmbunătățit progresiv. Asociația va continua să depună eforturi pentru a fi și mai consolidată și sustenabilă, cu accent pe mecanismele interne de monitorizare și evaluare a activităților, optimizarea volumului de muncă și automatizarea proceselor interne, fortificarea capacităților echipei, sustenabilitatea financiară și sporirea vizibilității Asociației. De asemenea, Asociația va continua să își sporească capacitățile de a determina schimbări de politici publice și practici durabile în interes public.

Obiectivele noastre specifice în acest domeniu sunt următoarele:

1. Procese eficiente și siguranța informațională în activitatea Asociației;
2. Echipă profesionistă, consolidată și ghidată de valorile CRJM;
3. CRJM vizibil, credibil și notoriu;
4. CRJM sustenabil financiar.

Rezultatele scontate:

- Procesele interne cu privire la activitățile și managementul resurselor umane ale Asociației sunt digitalizate, asigură distribuire echitabilă a sarcinilor și echilibru între viața profesională și cea privată a membrilor echipei,
- Nivelul de securitate informațională a Asociației corespunde standardelor de securitate pentru sectorul necomercial;
- Echipa Asociației participă la programe de formare profesională continuă;
- Asociația devine mai vizibilă prin actualizarea paginii web și dublarea numărului de urmăritori pe rețelele de socializare și abonați la produsele CRJM;
- Mărirea fondului de autofinanțare al Asociației cu cel puțin 50%.

Până în iunie 2021, Consiliul de Administrare al Asociației va dezbate și va adopta Strategie de comunicare pentru realizarea obiectivelor strategice.

MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA STRATEGIEI

CRJM monitorizează implementarea Strategiei în mod continuu, în baza planului anual de acțiuni. Monitorizarea implementării este responsabilitatea Președintelui Asociației, a Directorului Serviciului Administrativ și a Directorilor de Programe.

CRJM evaluează anual progresul implementării Strategiei. Evaluarea anuală are loc în lunile noiembrie-decembrie, în cadrul planificării activităților pentru anul viitor. În funcție de rezultatele evaluării, va fi elaborat planul anual de acțiuni și pot fi modificate Strategia și Matricea de Management bazat pe Rezultat.

CRJM va elabora anual raportul de activitate, în care se va referi, în principal, la măsurile întreprinse pentru implementarea Strategiei. Raportul anual va fi aprobat de Consiliul de Administrare, adus la cunoștința Adunării Generale și publicat pe pagina web a Asociației.

În anul 2025, implementarea Strategiei va fi evaluată de un evaluator independent, atât sub aspect cantitativ, cât și calitativ, în baza indicatorilor din Matricea de Management bazat pe Rezultat.

Activitatea financiară a CRJM este evaluată în fiecare an de către un auditor independent, care prezintă concluziile sale Consiliului de Administrare. Informația cu privire la situația financiară a CRJM se include în raportul anual de activitate.

str. A. Șciusev 33, MD-2001, Chișinău, Republica Moldova

+373 22 84 36 01; +373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org